

LBRIS

We know
books

Ramayana

Povestită în proză de
AGOP BEZERIAN

Editura SAECULUM I.O.
București – 2023

Cuprins

<i>PREFAȚĂ</i>	5
Cartea întâi: BALAKANDA	11
I. Cetatea Ayodhya	13
II. Copilăria lui Rama	21
III. Înțeleptul Visvamitra	27
IV. Arcul lui Șiva	33
Cartea a doua: AYODHYAKANDA	41
V. Kaikeyi, regina cea pizmașă	43
VI. Rama pleacă în surghiun	53
VII. Prima călătorie	65
VIII. Moartea împăratului Dasaratha	73
IX. Bharata se înapoiază la Ayodhya	77
X. Bharata se întâlnește cu Rama	83

Cartea a treia: ARANYAKANDA.....	97
XI. Rama și rakșasi.....	99
XII. Panciavati.....	105
XIII. Întâlnirea cu Surpanakha.....	109
XIV. Răpirea Sitei.....	117
Cartea a patra: KIȘKINDHYAKANDA.....	131
XV. Rama și Sugriva.....	133
Cartea a cincea: SUNDARAKANDA.....	153
XVI. Isprăvile lui Hanuman.....	155
XVII. Lanka în flăcări.....	171
Cartea a șasea: LANKAKANDA.....	181
XVIII. La porțile Lankăi.....	183
XIX. Bătălia cea mare.....	193
XX. Moartea lui Ravana.....	215
XXI. Înapoierea din exil.....	233
Cartea a șaptea: UTTARAKANDA.....	241
XXII. Epilog.....	243
<i>ADNOTĂRI privitoare la geografia, cultura și istoria Indiei pentru mai buna înțelegere a Ramayanei și a mentalității eroilor ei.....</i>	251

I. Cetatea Ayodhya

Cândva, demult, se afla în India o împărăție falnică, Kosala pe nume. Și era această împărăție înfloritoare și roditoare cum nu găseai alta pe lume. Mărețul Gange și râurile care se vărsau în el o străbăteau și o brăzdau în toate chipurile, nelăsând niciun colțișor neudat, încât țara toată – cât era ea de întinsă – părea o singură grădină veselă și mănoasă. Natura îi blagoslovea an de an cu recolte bogate pe harnicii locuitori și nu vedeai ogradă fără o pereche de vite voinice și orătanii felurite.

Chiar în mijlocul acestui pământ binecuvântat, pe malurile râului Sarayu, se înălța Ayodhya, „Cea Neînfrântă“, mândra cetate de scaun a împărăției, apărată de ziduri solide și atât de groase încât un rădvan tras de bidivii focoși putea alerga în voie pe creasta lor. În turnuri, străjile, veșnic de veghe, scrutau neobosite zările, iar un șanț adânc, umplut cu apă, o încingea ca un brâu ocrotitor, ferind-o de cotropitori. Șosele largi, pietruite, sau drumuri obișnuite se îndreptau către Ayodhya din toate cele patru vânturi și pătrundeau în cetate prin porți maiestuoase pe unde se revărsau pelerini și neguțatori fără număr veniți din țări îndepărtate.

LRPIS | We know
looks

Ayodhya era un oraș încântător, cu ulițe largi străjuite pe ambele părți de arbori umbroși, cu clădiri înalte și palate splendide și temple impozante ce dominau priveliștea toată. Din loc în loc parcuri verzi înveseleau ochiul, iar fiecare parc avea în mijlocul lui un heleșteu cu apă limpede, încărcat de nuferi. Aerul se înfiora de zumzetul albinelor ce zoreau să culeagă nectarul dulce al florilor, pescărușii pluteau lin în văzduh, iar din desișuri se auzeau trilurile fermecătoare ale păsărelor. Când umbrele nopții începeau să-și întindă aripile, locuitorii cetății se plimbau pe alei și stăteau de vorbă în răcoarea plăcută a amurgului, pe când copiii alergau și se zbenguiau voioși în jurul lor. Zvon de imnuri solemne izvora din locașurile de închinăciune dimpreună cu aroma pătrunzătoare a tămâii arse, în timp ce din curțile palatelor se auzea zbârnâitul coardelor de arc, semn că ostașii se instruiau în meșteșugul armelor.

Ayodhya era o cetate strălucită, îndestulată cu de toate. Norodul vrednic nu prididea cu munca și cu toții trăiau fericiți și mulțumiți, fără a ști ce înseamnă lipsurile sau sărăcia. Căci țarinile rodeau recolte îmbelșugate din cele mai bune soiuri de orez și grâu, iar lapte aveau așijderea cu prisosință. Nimeni nu trândăvea, fiecare trudea după cum îi poruncea cinul și casta din care făcea parte. *Brahmanii* vegheau focurile sacre și își petreceau vremea aplecați asupra scripturilor, studiind și împărtășind și altora învățătura dobândită, așa cum le era menirea. Luptătorii *kșatryia* își desăvârșeau iscusința în mânăuirea armelor pentru a ocroti cetatea și avuția locuitorilor, iar cei din casta *vaișya* se îndeletniceau cu negoțul în bazarurile ticsite de cumpărători. Giuvaiergii și aurarii,

dulgherii și fierarii, olarii și tăbăcarii, rândașii, văcarii și florarii, cu toții munceau și își dovedeau îndemânarea dobândită în meseria moștenită din străbuni. Norodul trudea cu voie bună și trăia în armonie, iar foametea nu se abătea niciodată asupra cetății și a țării.

Căminele erau și ele binecuvântate de fericire. Bărbații trăiau în bună înțelegere și dragoste cu femeile lor. Fiii și fiicele își venerau părinții și îi cinsteau pe vârstnici. Bolnavi nu existau în Ayodhya și nici betegi sau neputincioși. Poporul respecta cu sfințenie pravilele și obiceiurile strămoșești.

Maharaja Dasaratha, cârmuitorul statului Kosala, locuia într-un palat măreț durat chiar în centrul orașului, înconjurat de grădini încântătoare și împodobit din belșug cu aur și pietre prețioase. Dasaratha era fiul maharajahului Aja ce descindea din stirpe nobilă și aleasă. Blajin la fire, el domnea cu înțelepciune și dreptate și se purta cu supușii precum un părinte iubitor cu fiii săi, împărtășindu-le bucuriile și necazurile deopotrivă. Unica lui grijă era prosperitatea împărăției și, de bună seamă, își merita cu prisosință renumele de Rajariși, Împăratul cel Înțelept, de care se bucura în rândurile poporului.

Toate erau bune și la locul lor în Kosala, dar pe împărat îl muncea o mare mâhnire. El avea trei soții, Kausalya, Kaikeyi și Sumitra, pe care le iubea fără osebire, și niciuna nu îi dăruise un fiu care să-l urmeze la tron. Nu era zi să nu se ducă la templu pentru a se închina și a implora pronia să-l blagoslovească cu un moștenitor, dar în zadar. Deznădăjduit la culme, în cele din urmă se hotărî să purceadă la înfăptuirea ultimului pas pentru a dobândi milostenia zeilor. Îi pofti, deci,

la curte pe toți *brahmanii* din împărăție cărora le destăinui gândul său.

— Voi aduce cea mai mare jertfă din toate timpurile, voi porunci să fie îndeplinit ritualul *Aswamedha*, Sacrificiul Calului, le spuse împăratul.

Atunci Sumantra, primul sfetnic ce avea cinstea de a fi și singurul surugiu al caleștii împărătești, păși în față și grăi:

— O, slăvite împărat, binecuvântate sunt vorbele rostite. Scripturile străbune prorocesc că maharaja Dasaratha va aduce prinos cerului înfăptuind măreața ceremonie *Aswamedha*. Ele prezic, totodată, că în ziua sacrificului cuțitul sacru va fi mânuit de *riși* Sringa, înțeleptul, și de nimeni altcineva. Te du, deci, o, împărate, la regele din Anga, căci acolo îl vei găsi pe veneratul și vestitul *riși*; adu-l aici să îplinească profeția, căci numai astfel se vor îmbuna zeei și vor asculta ruga înălțată de tine.

Riși Sringa trăia în sihăstrie într-o pădure împreună cu părintele său, Vhibandaka, și nu ieșise niciodată în lume. Odată, pe vremea domniei lui Romapada, Anga fu bântuită de o secetă cruntă, iar magii și profeții prevestiră că numai tânărul înțelept Sringa poate aduce ploaia și pune capăt nenorocirii. Romapada folosi un vicleșug pentru a-l atrage pe acesta să-l urmeze în cetatea sa de scaun. Profețiile se împliniră căci deîndată ce veneratul pustnic păși granița statului, cerul își deschise zăgazurile și revărsă binecuvântarea ploilor asupra norodului obidit. Drept recunoștință Romapada îi dădu de soție pe fiica sa, Șanta, iar *riși* Sringa renunță la singurătatea sihăstriei din pădure.

Dasaratha primi cu bucurie sfatul credinciosului slujitor și, fără să piardă vremea, purcese la drum. Ajunse la Anga și îi povesti regelui Romapada pricina venirii sale, iar acesta se bucură că îi poate fi de folos puternicului său prieten. Veneratul *riși* Sringa fu adus la Ayodhya, însoțit de alai strălucit în tot timpul călătoriei.

Apoi începură pregătirile pentru ceremonia cea mare. Mai întâi aleseră calul de jertfă, un bidiviu alb ca laptele, cu mădule frumose, fără niciun cusur sau meteahnă, demn să fie adus ofrandă zeilor. La începutul primăverii, în prima noapte cu lună plină, înfăptuiră după datină rânduielile solemne și mândrul patruped fu lăsat slobod să hoinărească după voia și placul lui un an încheiat, vegheat îndeaproape de un brahman care avea grijă ca sireapul să nu pățească nimic rău.

În vremea asta cetatea fremăta de multă activitate. Meșteri pricepuți durau chioșcuri demne să adăpostească oaspeții de viță domnească poftiți la sărbătoare și ridicau, totodată, mulțime de sălașuri pentru brahmanii care aveau să binecuvânteze ritualul. Stivuiseră zeci de mii de saci doldora de grâne și de alte bucate menite să fie folosite cu prilejul măreței zile. Pe malul de miazănoapte al râului Sarayu muncitori iscusiți neteziră pământul cât vedeai cu ochii și îl pregătiră pentru ceremonie.

Trecu anul și în primăvara următoare, când se apropie sorocul primei nopți cu lună plină, împărați și regi, voievozi și cârmuitori de seamă de pe tot cuprinsul Indiei purceseră a călători cu alaiuri fastuoase către Ayodhya, să fie de față la săvârșirea sacrului ritual. Sosiră la vreme, în cetatea de scaun a împărăției Kosala, raja de Anga, precum și rajahii de Mithila,

Kasi, Magadha, Sindhu, Saurashtra și mulți alți crai vestiți. Nestematele ce împodobeau din belșug straiile însoțitorilor din suite sclipeau în toate culorile, armurile ostașilor aruncau fulgere în bătaia soarelui. Rajahii din Deccan veniră cu lungi șiruri, bine orânduite, de elefanți maiestuoși. Toată suflarea din Ayodhya ieși în întâmpinarea înalților oaspeți pe care îi primi cu mare cinste în sunet de surle și trâmbițe și cu mare și veselă zarvă de tobe.

Străzile și ulițele, ce sclipeau de curățenie, erau împodobite sărbătorește și mii de torțe se aprindeau de cum se întindeau umbrele amurgului, luminându-le ca în miez de ziua. Mulțimea forfotea veselă și bucuroasă.

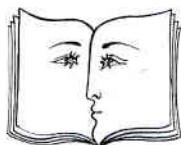
Sosi și ziua cea mare. Pe câmpul de sacrificiu fuseseră înălțate douăzeci și una de platforme bogat împodobite, aranjate în forma păsării măiestre Garuda. În punctul principal, care închipuia capul zburătoarei divine, fu priponit sireapul cel alb. Când se rânduise totul, după obiceiurile străbune, brahmanii aprinseră rugurile sacre. Apoi, însoțit de cânturile solemne ale imnurilor vedice, mândrul animal fu purtat în jurul vâlvătăilor ce țâșneau din rugurile aprinse și țintuit pe locul cel din mijloc. *Riși* Sringa apucă unealta de sacrificiu; o singură lovitură, neșovăielnică și precisă, și ființa sortită jertfei căzu fulgerată la pământ, fără viață. Preoții îmbucătățiră trupul animalului sacrificat și îl așezară pe ruguri. Ceremonia dură toată noaptea, iar împăratul și soțiile sale nu se clintiră nicio clipă de pe locurile lor.

Spre sfârșitul festivităților, din flăcările focurilor sacre se ivi o arătare nepământească, negricioasă, în straiie purpurii împodobite cu giuvaieruri, ce ținea în mâini o cupă plină

cu ambrozie cerească. Era solul trimis de însuși marele zeu Brahma pentru a-l vesti pe împărat că soțiile sale vor rămâne grele dacă vor sorbi din nectarul miraculos. Dasaratha fu copleșit de fericire când află că ruga sa fusese ascultată și că milostenia proniei se pogorâse asupra sa. Împărți, deci, licoarea fermecată celor trei regine: Kausalya bău o jumătate din pocal, iar Sumitra un sfert; Kaikeyi, a treia soție a împăratului, bău doar o jumătate din ceea ce rămăsese, iar restul îl sorbi Sumitra, din nou.

Norodul de pe tot cuprinsul țării se bucură aflând vestea cea norocită. Dasaratha împărți supușilor daruri bogate și îi răsplăti împărătește pe *brahmanii* care duseseră la bun sfârșit ceremonia, așa cum porunceau scripturile sfinte.

Măreața sărbătoare *Aswamedha* se încheie în cântece și dansuri.

II. Copilăria lui Rama

Pronia se milostivise de rugile înălțate de Dasaratha, căci douăsprezece luni mai târziu soțiile sale aduseră pe lume patru feciori, spre fericirea părinților și bucuria poporului din Kosala. Unsprezece zile după ce odraslele împărătești văzuseră lumina zilei avu loc strălucita ceremonie a botezului. Fiul Kausalyei, cel mai vârstnic dintre frați, fu numit Rama, Bucuria Norodului; al doilea, feciorul Kaikeyiei, căpătă numele de Bharata, Stâlpul Împărăției. Sumitra născuse gemeni (căci băuse de două ori din licoarea vrăjită) pe care îi numiră Lakșmana, adică Cel Frumos, și Satrugna, Nimicitorul Vrăjmașilor.

O dată săvârșită ceremonia, împăratul își luă fiii în brațe și ieși cu ei în balcon pentru ca mulțimea adunată în fața palatului să-i poată vedea. Iar norodul îi întâmpină pe crăișori cu urale vesele și începu să cânte și să dănțuiască de mare bucurie.

Cei patru copilași arătau minunat, dar Rama îi întrecea pe frați în strălucire și frumusețe. Părea un boboc gata să-și desfacă petalele, o floare de lotus ce alunecă lin pe undele pure ale slăvitului Gange în bătaia razelor de soare. Kausalya

IBDIS | We know books

îl iubea ca pe lumina ochilor, iar Dasaratha nu lăsa să treacă nicio zi fără a o vedea pe mamă și pe copilul ei.

Într-o zi, Vasișta-înțeleptul îl însoți pe împărat când acesta se duse la regină și, privindu-l cu băgare de seamă pe prinț, începu să se minuneze tot mai mult.

— Maharaja, grăi el în cele din urmă, pruncul acesta nu este de stirpe obișnuită. Privește-i pielea fină precum catifeaua, și părul lucios ca mătasea. Uită-te la chipul lui minunat cu sprâncene arcuite. Când zâmbește, fața îi strălucește ca slăvita lună pe bolta senină. Ce mâini gingașe, ce unghii trandafirii! Și ia aminte, rogu-te, la semnele divine ce îi împodobesc picioarele: ciakra, discul zeilor, lotusul și buzduganul. Maharaja, copilul acesta este însuși atotputernicul zeu Vișnu care s-a milostivit și s-a pogorât printre noi, muritorii de rând!

Iar Rama-copilașul surâse către tatăl său, cu ochii plini de căldură și tâlc, de parcă ar fi încuviințat: „Da, înțeleptul a grăit adevărul!“

Încet-încet băieții începură jocuri potrivite vârstei lor. Rama era cel mai voios dintre frați, mereu pus pe șotii și giumbușlucuri nevinovate. Când îl chema maică-sa, fugea râzând în hohote; apoi venea repede, i se urca pe genunchi și o înlănțuia cu brațele-i dulci. Însă de cum îl vedea pe părintele său intrând în odaie, alerga în grabă să-i aducă papucii. Uneori îl însoțea în sala tronului, se ghemuia la picioarele tatălui și asculta cu ochi scânteietori ceea ce se petrecea acolo, de parcă pricepea totul.

Într-o seară Kausalya ședea lângă leagănul lui Rama și murmură un cântecel să-l adoarmă, când răsări luna – taler de aur cu sclipiri argintii aninat de bolta cerească. Micuțul

Rama se întoarse și, văzând-o, întinse brațele către jucăria cea măiastră.

— Nu, feciorașul meu, îi vorbi blând mama, luna e tare departe acolo, sus, eu nu ajung la ea. Iată, îți dau giuvaierurile astea frumoase, să te joci cu ele.

Dar pruncul nu pricepea: plângea și cerea jucăria râvnită. Nici Kausalya și nici chiar Dasaratha, care îl luă în brațe, nu izbutiră să-l potolească.

Chiar atunci apăru înțeleptul Sumantra care, aflând pricina zarvei, le ceru o oglindă pe care o ținu astfel încât cuprinse în ea imaginea astrului nopții. Apoi i-o dădu lui Rama, iar copilașul se liniști pe dată și, întorcând oglinda când pe o parte, când pe alta, se jucă de-a v-ați ascunselea până îl doborî somnul.

Oglinda îi fermeca pe micuții prinți. Zburdau și se zben-guiau prin încăperile palatului, iar oglinzile, de care nu se des-părteau niciodată, le arătau fețișoarele unor băiețași aidoma lor, care însă nu veneau la ei când erau chemați. Atunci se lăsau păgubași, începeau să alerge și să se joace de-a v-ați ascunselea sau cu mingea. Alteori se așezau solemni, ca niște adevărați înțelepți, și se prefăceau că discută cu toată seriozi-tatea, așa cum băgaseră de seamă că fac cei vârstnici.

Când împliniră cinci ani, cei patru frați fură trimiși la școală. Se sculau dis-de-dimineată, când soarele de-abia răsă-rise, și se duceau acasă la Vasișta unde învățau împreună cu alți copii de vârsta lor. Fiecare prinț purta o trăistuță cu cor-donul petrecut după umăr, în care așezaseră cărțile de școală, condeiele din trestie și o grămadă de frunze albicioase de pal-mier pe care scriau, iar în mână fiecare ținea câte o călimară.